

**ТЕОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ПРАВА; ПОРІВНЯЛЬНЕ
ПРАВознавство; ІСТОРІЯ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ**

УДК 343.9:[343.37+343.55](477)°1956” DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.3.01>

Володимир Анатолійович Греченко,

*доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра соціально-гуманітарних дисциплін;*

 <https://orcid.org/0000-0002-6046-0178>,
e-mail: grechenko18@gmail.com

**ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ
Української РСР у 1956 році**

Розкрито основні аспекти організації та діяльності міліції УРСР у 1956 р. Тоді відбулася зміна керівників МВС СРСР та УРСР. Недаліком у діяльності міліції була недостатня активність у боротьбі зі злочинністю. Управління МВС та управління міліції в областях реорганізували в єдині управління внутрішніх справ виконкомів обласних рад депутатів трудящих, а відділи (відділення) міліції в містах і районах перетворили на відділи (відділення) міліції виконкомів міських і районних рад. Це означало поновлення подвійного підпорядкування місцевих органів внутрішніх справ водночас виконкомам рад і МВС. Але ця реорганізація не дала належного ефекту.

Ключові слова: Україна, 1956 рік, Міністерство внутрішніх справ, міліція, протидія злочинності.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

1956 р. в історії був знаковим не лише для України та СРСР, але й без будь-якого перебільшення для всесвітньої історії також. Смерть Й. В. Сталіна у 1953 р. поклала початок частковій лібералізації політичного режиму в Радянському Союзі, але найсильнішим імпульсом для продовження та інтенсифікації цього процесу став саме 1956 р. – рік XX з'їзду КПРС і Постанови ЦК КПРС «Про подолання культу особи Сталіна та його наслідків», де вперше було сказано багато страшної правди про радянське минуле. Це суттєво змінило політичну й соціально-економічну ситуацію в державі, фактично унеможливило подальші масові репресії населення та помітно змінило роль правоохоронних органів, які дійсно почали набувати ознак правоохоронних.

Стан дослідження проблеми

Ми не знайшли жодної публікації в українській науковій літературі, де б безпосередньо досліджувалася організація та діяльність міліції УРСР у вказаний період. Є лише роботи, де дається загальна характеристика діяльності міліції у середині 1950-х рр. Це дослідження А. П. Склягіна «Радянська міліція в період будівництва розвиненого соціалізму: 1945–1958 рр.» [1], видане ще за радянських часів та написане з марксистських методологічних позицій. У 2002 р. була захищена дисертація К. М. Ковальової «Організаційно-правові основи діяльності радянської міліції по боротьбі зі злочинністю в післявоєнний період відбудови народного господарства і лібералізації політичного режиму, соціально-економічних реформ (1945–1960 рр.)» [2], написана на загальносоюзному матеріалі. Отже, ця тема є недостатньо дослідженою.

Мета і завдання дослідження

Ми поставили собі за *мету* висвітлення основних напрямів діяльності міліції та змін в її організації в указаний період. Ця мета конкретизується в таких *завданнях*:

- охарактеризувати загальний стан міліції у 1956 р., зміни в його керівництві та структурі;
- висвітлити криміногенну ситуацію, що склалася в цей період у республіці;
- показати, які заходи вживалися міліцією для протидії злочинності;
- дослідити, якими були досягнення та недоліки в діяльності міліції у вказаний період.

Наукова новизна дослідження

Основна новизна статті полягає в тому, що вперше комплексно розкрито трансформації структури та основні аспекти діяльності міліції УРСР у 1956 р. Новація в підході до дослідження полягає також і в тому, що матеріал висвітлюється за хронологічно-проблемним принципом, тобто розглядається не одна головна проблема впродовж достатньо тривалого історичного періоду, як це узвичаєно в історико-правовій літературі, а низка проблем (аспектів діяльності міліції) протягом одного року. Уперше також уведено в науковий обіг матеріали з Центрального державного архіву громадських об'єднань України, де зафіксовано заходи МВС УРСР з виконання рішень XX з'їзду КПРС і дано характеристику криміногенної ситуації в республіці (фонд 299). Це значно розширює знання про діяльність міліції у вказаний період.

Виклад основного матеріалу

Почнемо із загальної характеристики соціальної ситуації, яка склалася у 1956 р. в республіці. Чисельність населення Української

РСР у 1956 р. становила 40 млн 587 тис. осіб. Середня пенсія по старості становила 230 руб., стипендія у вишах та училищах – від 220 до 880 руб., середня зарплата в народному господарстві – 750 руб., зарплата керівника СРСР М. С. Хрущова – 8000 руб. [3, с. 19, 20], зарплата доктора наук, професора – 5000 руб., кандидата наук, доцента – 3200 руб., оперуповноваженого в міліції – 970 руб.

Після смерті Й. В. Сталіна було взято курс на певне обмеження впливу правоохоронних органів, посилювався партійний контроль над їх діяльністю, зокрема над МВС. 31 січня 1956 р. був відсторонений від посади міністр МВС СРСР С. Н. Крутлов, який обіймав її з 1945 р. При цьому було дано вкрай різкі оцінки діяльності відомства. Створена у зв'язку з прийомом і здачею справ міністерства (новим міністром став завідувач відділом будівництва ЦК КПРС Микола Дудоров) спеціальна урядова комісія зауважила тоді, що «Міністерство внутрішніх справ СРСР незадовільно виконує поставлені перед ним урядом завдання. Колишній міністр Крутлов, члени колегії та інші керівні працівники МВС СРСР не зробили належних висновків з постанов ЦК КПРС 1953 року... у роботі МВС СРСР переважає канцелярсько-бюрократичний стиль керівництва місцевими органами МВС. Критика і самокритика в МВС не розвинена»¹.

У 1956 р. відбулася зміна і очільника МВС УРСР. Т. А. Строкач, який обіймав цю посаду протягом 10 років – у 1946–1956 (з невеликою перервою), був звільнений від обов'язків міністра внутрішніх справ Української РСР у зв'язку з переходом його на іншу роботу². Тоді він уже працював у Москві й очолював щойно організоване Головне управління прикордонних і внутрішніх військ (ГУПВВ) МВС СРСР, одночасно він обіймав посаду заступника міністра внутрішніх справ СРСР [4, с. 38]. Зауважимо, що від обов'язків міністра МВС УРСР Т. А. Строкач був звільнений наказом МВС СРСР № 551 ще від 31 травня 1956 р.³ Цей факт показує, як зневажливо ставилося керівництво МВС СРСР до керівних органів республіки. Міністром внутрішніх справ призначили О. М. Бровкіна⁴, який до того обіймав

¹ Крутлов Сергей Никифорович // Семейные истории : сайт. URL: http://www.famhist.ru/famhist/ber_se/00076dbe.htm (дата звернення: 11.08.2021).

² Про увільнення Т. А. Строкача від обов'язків міністра внутрішніх справ УРСР : Указ Президії Верховної Ради УРСР від 09.08.1956. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1956. № 10. Ст. 121.

³ МВД СССР март 1954 г. – 1960 г. // Исторические материалы : сайт. URL: <http://istmat.info/node/38998> (дата звернення: 11.08.2021).

⁴ Про призначення О. М. Бровкіна міністром внутрішніх справ УРСР : Указ Президії Верховної Ради УРСР від 09.08.1956. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1956. № 10. Ст. 122.

посаду заступника міністра внутрішніх справ – начальника Управління міліції і мав можливість ознайомитися зі специфікою функціонування відомства, попрацювавши під керівництвом того ж Т. А. Строкача.

Ще до цих кадрових змін, у березні 1956 р., в союзному МВС відбулася велика нарада, на якій були присутні міністри внутрішніх справ союзних республік. Новий міністр внутрішніх справ М. П. Дудоров виступив із критичною промовою, де стверджував: «Органи МВС, особливо міліція і ГУЛАГ, працюють настільки погано, настільки огидно, що... створили не особливо гарну славу МВС в народі... Два найголовніші недоліки: перший – органи міліції не ведуть справжньої боротьби зі злочинністю в країні, в результаті чого у нас злочинці діють і орудують в більшості випадків безкарно роками, і жодних заходів до них ніхто не застосовує; друге – це те, що у нас в органах міліції дуже багато злочинів здійснюють самі працівники міліції» [5, с. 178].

5 червня 1956 р. ЦК КПРС ухвалив Постанову «Про скасування політорганів міліції»¹, згідно з якою посади заступників начальників по політчастині зберігалися лише в стройових частинах міліції.

Важливою для подальшого функціонування міліції була Постанова Ради Міністрів СРСР і ЦК КПРС «Про заходи щодо поліпшення роботи МВС СРСР» від 25 жовтня 1956 р. № 1443-719с². У ній зауважувалося, що за останні роки МВС була проведена велика робота щодо зміцнення законності в країні. Однак ще не були вжиті всі необхідні заходи щодо підвищення якості роботи і незадовільно виконувалася основна функція – забезпечення охорони громадського порядку, слабо велася боротьба зі злочинцями та іншими злісними порушниками законності, не забезпечувалася надійна охорона життя громадян і їхнього майна від зазіхань з боку кримінальних елементів, тоді як у низці міст і населених пунктів країни спостерігалось зростання рівня злочинності. Оперативна робота з попередження та розкриття злочинів була поставлена погано. До 30 % таких небезпечних злочинів, як вбивства, розбійні напади, крадіжки державного, громадського й особистого майна, залишалися нерозкритими, а злочинці – непокараними. Робота карного розшуку перебувала в занедбаному стані. МВС СРСР і міністерства союзних

---

¹ Об упразднении политорганов милиции : Постановление ЦК КПРС от 5 июня 1956 г. // История советской милиции : в 2 т. / под ред. Н. А. Щелочкова. М. : Акад. МВД СССР, 1977. Т. 2: Советская милиция в период социализма (1936–1977 гг.). С. 181–182.

² О мерах по улучшению работы МВД СССР : Постановление ЦК КПСС и Совета Министров СССР. *Партийная жизнь*. 1957. № 4. С. 64–65.

республік не вели належної боротьби з усталеною антидержавною практикою, коли місцеві установи внутрішніх справ у низці випадків приховували від обліку скоєні злочини і часто необґрунтовано відмовляли у порушенні кримінальних справ за заявами громадян. Не забезпечувалося виконання важливого державного завдання – виправлення і перевиховання злочинців і повернення їх до чесного трудового життя. Погано була поставлена справа добору і розстановки кадрів як у МВС СРСР, так і в міністерствах союзних республік. У багатьох випадках на важливі ділянки оперативної і слідчої роботи в міліції призначалися особи без належної підготовки. Значна частина працівників міських і районних відділів, відділень міліції, а також дільничних уповноважених не відповідали поставленим до них вимогам. Керівники установ внутрішніх справ слабо вели роботу щодо підвищення кваліфікації працівників і закріплення їх на службі. Централізація керівництва з боку МВС СРСР місцевими установами МВС у низці випадків призводила до їх безконтрольності. З метою усунення великих недоліків у роботі Міністерства внутрішніх справ СРСР і міністерств внутрішніх союзних автономних республік, крайових, обласних, міських і районних установ внутрішніх справ і докорінного поліпшення їх діяльності Рада Міністрів СРСР і ЦК КПРС постановляли: «Вважати головним завданням МВС СРСР, міністерств внутрішніх справ союзних і автономних республік та місцевих установ внутрішніх справ забезпечення охорони громадського порядку та безпеки громадян, докорінне поліпшення роботи по боротьбі з кримінальною злочинністю, своєчасне попередження і припинення кримінальних злочинів, особливо вбивств, зґвалтувань, крадіжок, хуліганства, а також забезпечення повної розкритості всіх злочинів. Для того щоб боротьба з кримінальною злочинністю була успішною, необхідно поліпшити оперативну роботу й особливо роботу карного розшуку, вивільнити з управлінського апарату і канцелярій кваліфікованих працівників і направити їх на зміцнення найважливіших ділянок служби міліції, зобов'язати начальників установ внутрішніх справ особисто направляти і контролювати роботу карного розшуку. Вважаючи неправильно нинішню централізацію керівництва місцевими установами внутрішніх справ з боку МВС СРСР, а також поділ на органи МВС та органи міліції, визнати за доцільне реорганізувати управління МВС і управління міліції в областях і краях в єдині управління внутрішніх справ виконавчих комітетів обласних (крайових) Рад депутатів трудящих, а відділи (відділення) міліції в містах і районах перетворити на відділи (відділення) міліції виконавчих комітетів міських і районних Рад депутатів трудящих. Установити, що начальники обласних і крайових управлінь внутрішніх справ, а також міністри внутрішніх справ автономних

республік водночас є начальниками міліції області, краю, автономної республіки і що начальники зазначених управлінь є підзвітними у своїй діяльності як відповідній Раді депутатів трудящих і її виконавчому комітетові, так і вищій установі внутрішніх справ.

З метою подальшого поліпшення роботи міліції з боротьби зі злочинністю та з підтримки громадського порядку визнати за необхідне покращити оснащення міліції автотранспортом, засобами зв'язку, а також обладнанням службових приміщень. Визнати за доцільне провести додатково заходи з боротьби з хуліганством і внести на затвердження Президії Верховної Ради СРСР проєкт Указу з цього питання. На роботу в міліцію приймати, як правило, осіб, які мають освіту не нижче семи класів середньої школи.

Прийняти пропозицію МВС СРСР про комплектування середніх шкіл міліції співробітниками МВС і солдатами та сержантами Радянської Армії, що підлягають демобілізації і які мають середню освіту. Зобов'язати Ради Міністрів союзних і автономних республік, виконавчі комітети обласних і міських Рад депутатів трудящих забезпечувати дільничних уповноважених міліції в містах і робітничих селищах житловою площею на території дільниці їхньої діяльності»¹.

Ця постанова була конкретизована та взята до виконання у наказі МВС СРСР від 27 жовтня 1956 р. № 0500, де вона й оголошувалася. У наказі, зокрема, вказувалося: «Начальнику Головного управління міліції МВС СРСР: а) підготувати та подати заходи щодо докорінної перебудови роботи міліції, передбачаючи різке поліпшення охорони громадського порядку і безпеки громадян, посилення боротьби з кримінальною злочинністю; б) під час розроблення заходів особливу увагу приділити різкому поліпшенню роботи служби карного розшуку та організації суворого контролю за його роботою; в) забезпечити використання технічних засобів, що надходять на оснащення міліції, тільки для оперативних цілей»².

У результаті ухвалення цих нормативно-правових актів було відновлено подвійне підпорядкування місцевих органів внутрішніх справ – радам та їх виконкомам і вищому органу внутрішніх справ. В УРСР це було продубльовано Указом Президії Верховної Ради УРСР «Про перетворення управлінь Міністерства внутрішніх справ УРСР при обласних радах депутатів трудящих в управління внутрішніх

---

¹ Там само.

² Приказ МВД СССР № 0500 от 27 октября 1956 г. с объявлением Постановления Совета Министров СССР и ЦК КПСС «О мерах по улучшению работы Министерства внутренних дел СССР» // Фонд Александра Н. Яковлева : сайт. URL: <https://www.alexanderyakovlev.org/fond/issues-doc/1009162> (дата звернення: 11.08.2021).

справ виконавчих комітетів обласних рад депутатів трудящихся і управлінь, відділів (відділків) міліції в містах і районах в управління, відділи (відділки) міліції виконавчих комітетів міських і районних рад депутатів трудящихся» від 30 грудня 1956 р.¹, тобто ухваленим більш ніж через місяць після вищевказаної постанови центральних органів влади СРСР. Таке рішення передбачало посилення контролю за діяльністю міліції з боку радянської влади і подолання надмірної централізації. Однак ця практика не призвела ні до зниження рівня злочинності в країні, ні до зміцнення дисципліни серед співробітників. У таких умовах це означало прагнення посилити їх залежність від місцевої партійної та радянської номенклатури. Оскільки кадрова чехарда в органах МВС стала хронічною, а скорочення і реорганізації головним чином проводилися механічно, вони не призвели до реальної оптимізації внутрішньої структури відомства. Зокрема, це показало вищевказане об'єднання. Аналізуючи досвід його створення, керівники МВС СРСР зауважували, що ця реорганізація не дала належного ефекту. Начальники УВС, маючи у своєму підпорядкуванні низку інших апаратів, крім міліції, прямими начальниками міліції себе «не відчували», і практичне керівництво міліцейськими апаратами зазвичай покладалося за лініями роботи на заступників начальників УВС, які здебільшого не були міліцейськими працівниками і не знали специфіки діяльності міліції. Водночас реформа призвела до помітного посилення уваги до ідеї існування кримінальної злочинності в країні як наслідку поганої матеріально-технічної оснащеності міліції.

Завдання та проблеми діяльності міліції розглядалися на зборах партактиву МВС України від 29 березня 1956 р. з порядком денним «Про підсумки XX з'їзду КПРС і завдання партійної організації міністерства», про це доповідав перший заступник міністра внутрішніх справ Р. Є. Булдович (Р. Є. Булдович був уродженцем Кіровоградщини, раніше працював директором цукрових заводів, був одним з очільників виконкомів Одеської, Харківської та Чернівецької обласних рад депутатів трудящих. У 1952–1953 рр. – заступник міністра державної безпеки Української РСР, 1953–1954 рр. – заступник міністра внутрішніх справ УРСР, 1954–1960 рр. – 1-й заступник міністра внутрішніх справ УРСР [6]).

---

¹ Про перетворення управлінь Міністерства внутрішніх справ УРСР при обласних радах депутатів трудящихся в управління внутрішніх справ виконавчих комітетів обласних рад депутатів трудящихся і управлінь, відділів (відділків) міліції в містах і районах в управління, відділи (відділки) міліції виконавчих комітетів міських і районних рад депутатів трудящихся : *Указ Президії Верховної Ради УРСР від 30.12.1956. Відомості Верховної Ради УРСР. 1956. № 10. Ст. 168.*

У його доповіді зауважувалося, що у 1955 р. було попереджено у півтора рази більше кримінальних злочинів, ніж у попередньому 1954 р., покращилося їх розкриття, менше стало необґрунтованих затримань. Але у таких промислових областях, як Ворошиловградська, Стаалінська і Дніпропетровська, кількість злочинів не лише не зменшилася, але й збільшилася, особливо таких небезпечних, як грабунки і крадіжки. Деякі групи розкрадачів розкривалися дуже повільно. Відчувалася слабкість агентурної роботи. Слабо також працював оперативний відділ управління. У 1955 р. було розшуковано лише 40 % злочинців, які перебували в розшуку. Більшість рецидивістів на оперативному обліку не перебувала, і за ними спостереження не велось. Серйозні недоліки були в роботі з підтримки паспортного режиму – в обласних центрах проживало чимало осіб, що ніде не працювали, робота з їх виявлення велася недостатньо. Не була зжита практика незаконних арештів, укриття від звіту злочинів, хоча деякі начальники органів міліції були за це покарані. Понад 50 співробітників центрального апарату не мали спеціальної підготовки. Порушення дисципліни були у 35 співробітників, траплялись випадки пияцтва. Наводився конкретний приклад із якимось Сукачовим, який був прийнятий на роботу в апарат МВС, хоча перед цим був звільнений із КДБ за пияцтво, але через 2 місяці довелося звільнити його і з МВС. Доповідач навів і такий факт, який стосувався морально-психологічного клімату в апараті МВС: між окремими працівниками, що проживали у відомчих домах, відбувалися чвари та сварки. Оприлюднення цього факту в доповіді одного з очільників МВС республіки свідчило, що це не випадковість, а стосунки між окремими співробітниками були досить напруженими, і конфлікти мали поширений характер. На зборах оголосили ще й про такий факт: за 1 квартал 1956 р. до органів МВС надійшло 2889 скарг і заяв. Це теж показувало, що в діяльності міліції є чимало недоліків.

Але в доповіді і у виступах співробітників апарату МВС на зборах наводилися і інші факти, які мали й позитивні сторони. У 1 кварталі 1956 р. за хуліганство було притягнуто на 69 % більше, ніж у 4 кварталі 1955 р. З одного боку, це свідчило про посилення протидії цьому явищу, а з іншого, – говорило про його зростання. Кількість особливо тяжких злочинів зменшилася на 9 %. Розкриття цих злочинів збільшилося з 75 до 78 %. Кількість співробітників ВКР, ВБРСВ, слідчих апаратів і начальників райорганів, що мають вищу і середню освіту, збільшилося з 20 до 40 %¹.

---

¹ ЦДАГО України (Центр. держ. архів громадських об'єднань України). Ф. 299. Оп. 9. Спр. 80. Арк. 31–113.

Виступав і майбутній міністр, а тоді заступник міністра внутрішніх справ О. М. Бровкін. Він зазначив: «Погано керуємо роботою на місцях, слабо ведеться робота з розкраданнями та спекуляцією. Слабо також контролюємо дільничних уповноважених, є претензії до працівників Господарського управління». Серед цих претензій він звертав увагу на те, що не обладнано приміщення ОБІР, і навіть не встановлено вентилятор¹.

У ці часи з огляду на гостру потребу в кадрах продовжувала вдосконалюватись та розширюватись мережа навчальних закладів МВС УРСР. Так, 14 квітня 1956 р. було видано наказ МВС СРСР про створення Станіславської школи міліції, 20 серпня 1956 р. – про створення Київської спеціальної середньої школи міліції [7, с. 26].

Як свідчить аналіз джерел, робота органів міліції залишалася суперечливою: попри декларовані принципи «відновлення справедливості», помітно давалася взнаки звичка до незаконних методів «наведення ладу». З огляду на це цілком зрозумілим стає своєрідне розшарування інформаційного масиву із зазначеної проблеми на дві умовні групи джерел. Перша становить переважно хвацькі кореспонденції працівників міліції про їхню роботу щодо «зміцнення соціалістичної законності» [8]. Другу групу джерел утворюють публікації негативного змісту, що свідчать про усталену звичку тих, хто мав стояти на варті закону, до адміністративного свавілля, що часто-густо призводило до службових зловживань чи карних злочинів. Такий стан справ на місцях повною мірою віддзеркалила українська преса, зокрема районні й навіть багатотиражні газети. У жанровому вигляді ця інформація переважно була представлена малими формами: замітками, листами (70 %), інколи – фейлетонами і кореспонденціями (15 %) [9, с. 38].

Що стосується матеріалів про результати роботи міліції, то тут в принципі тональність публікацій залишалася дозованою, ішлося переважно про покарання правопорушників, притягнення до відповідальності за дрібне хуліганство. Водночас важливо зазначити, що час від часу самі засоби масової інформації ставали прискорювачем провадження справ, своїми гострими виступами сприяли відновленню соціальної справедливості, про що інформували у стислих повідомленнях під рубриками «Слідами виступів», «Газета виступила – що зроблено», «Нам відповідають», «Відгук на кореспонденцію» тощо.

Газети друкували лише невелику частину листів, які розкривали факти порушення законності на місцях та діяльність міліції щодо протидії злочинності, частина таких листів залишалася неопублікованою.

---

¹ Там само.

Проте багато з них зберігається в державних архівах. Документи свідчать, що серед правопорушників нерідко були і працівники міліції.

Питома вага таких матеріалів у масиві джерел, які розкривали процес перебудови правоохоронних органів, хоча й залишалася невисокою (18 %) [9, с. 40], проте була вельми критичною, оскільки мала високий коефіцієнт інформаційної насиченості. Здебільшого, щоправда, такі матеріали створювалися на основі вторинної інформації, тобто використовувалися відповідні викривальні матеріали, які надходили від партійних органів, що здійснювали контроль за роботою суду, міліції та прокуратури.

Висновки

У 1956 р. міліція працювала у зовсім інших політичних умовах, ніж раніше. Поглибився процес політичної лібералізації режиму, що створило передумови для поліпшення діяльності міліції, відбулася зміна керівництва МВС СРСР та УРСР. Проте в діяльності міліції були суттєві недоліки, пов'язані з її недостатньою активністю у протидії злочинності та значними порушеннями законності, що вчинялися самими міліціонерами. Інерція минулого в роботі правоохоронних органів ще залишалася досить відчутною. Недоліки були в оперативній та агентурній роботі, недовідомим був відсоток розкриття злочинів. Це було пов'язано і з помилками у доборі кадрів, їх недостатніми професіоналізмом та освітою. Вихід намагалися знайти в організаційній перебудові органів внутрішніх справ, які отримали у 1956 р. подвійне підпорядкування – не лише МВС, але й радам місцевих депутатів. Проте до істотних змін у діяльності міліції в аспекті її покращення це не призвело.

Список бібліографічних посилань: 1. Скилягин А. Т. Советская милиция в период строительства развитого социализма: 1945–1958 гг. Ленинград : ВПУ МВС СССР, 1976. 285 с. 2. Ковалева Е. М. Организационно-правовые основы деятельности Советской милиции по борьбе с преступностью в послевоенный период восстановления народного хозяйства и либерализации политического режима, социально-экономических реформ (1945–1960 гг.) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. М., 2002. 156 с. 3. Лурье Л., Малайрова И. 1956 год. Середина века. СПб. : Нева, 2007. 640 с. 4. Строкач Тимофій Амвросійович (1903–1963). Генерал-лейтенант // Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917–2017 рр.) : наук. вид. : у 6 т. / авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, В. О. Криволапчук та ін. ; за заг. ред. А. Б. Авакова. Київ ; Харків : Мачулін, 2016. Т. 6: Міністерство внутрішніх справ – Міністерство охорони громадського порядку Радянської України в період десталінізації та подальших реорганізацій (5 березня 1953 р. – грудень 1968 р.). С. 38. 5. История органов внутренних дел России : учеб. пособие / А. Д. Гуляков, В. Н. Колемасов, А. В. Лобанов и др. ; под общ. ред. В. В. Гошуляка. Пенза :

Изд-во ПГУ, 2018. 216 с. **6.** Петров Н. В. Кто руководил органами госбезопасности: 1941–1954. М. : Мемориал ; Звенья, 2010. 1007 с. **7.** Міністерство внутрішніх справ УРСР у період десталінізації (5 березня 1953 – 5 вересня 1962 р. // Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917–2017 рр.) : наук. вид. : у 6 т. / авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, В. О. Криволапчук та ін. ; за заг. ред. А. Б. Авакова. Київ ; Харків : Мачулін, 2016. Т. 6: Міністерство внутрішніх справ – Міністерство охорони громадського порядку Радянської України в період десталінізації та подальших реорганізацій (5 березня 1953 р. – грудень 1968 р.). С. 26. **8.** Гонтовой Р. В защиту прав граждан. *Правда Украины*. 1956. 13 июля. **9.** Ганжуров Ю. С. Черно-біла «відлига» у дзеркалі преси: газетні публікації як джерело вивчення політичної системи України (1956–1964 рр.). Київ : Оріяни, 1999. 151 с.

Надійшла до редколегії 16.08.2021

Grechenko V. A. Legal and Organizational Principles of Militia Activities of the Ukrainian Soviet Socialist Republic in 1956

The year 1956 was significant both in the history of Ukraine and the USSR, but also for world history. The death of I.V. Stalin in 1953 marked the beginning of the partial liberalization of the political regime in the Soviet Union; the strongest impetus for the continuation and intensification of this process was in 1956, the year of the XX Congress of the CPSU and the CPSU Central Committee Resolution "On overcoming the Stalin's cult of personality and its consequences", where a lot of terrible truth about the Soviet past was told for the first time. This significantly changed the political and socio-economic situation in the country, in fact prevented further mass repression of the population and significantly changed the role of law enforcement agencies, which really began to acquire the characteristics of law enforcement. There was a change of the heads of the Ministry of Internal Affairs of the USSR and the Ukrainian SSR, which was another step in clearing the state leadership of the most odious Stalinist personnel and meant strengthening the control of the communist party agencies over the militia. The new leadership of the Ministry of Internal Affairs believed that the main shortcoming in the activities of the militia was the lack of activity in the fight against crime and the significant level of crime among police officers themselves. There were also shortcomings in the operative work on crime prevention and detection. The selection and placement of personnel was badly organized in the Ministry of Internal Affairs. There were many cases, when people without proper training were assigned to important areas of operative and investigative work in the militia. Departments of the Ministry of Internal Affairs and militia divisions in oblasts were reorganized into unified departments of internal affairs of executive committees of oblast Soviets of Workers' Deputies, and militia departments in cities and districts were transformed into militia divisions of executive committees of city and district councils. That meant the resumption of dual subordination of local law enforcement agencies to executive committees of councils and the Ministry of Internal Affairs. But that reorganization did not have the desired effect.

Key words: Ukraine, 1956, Ministry of Internal Affairs, militia, counteraction to crime.

